Ярослав Вешин и Самарското знаме

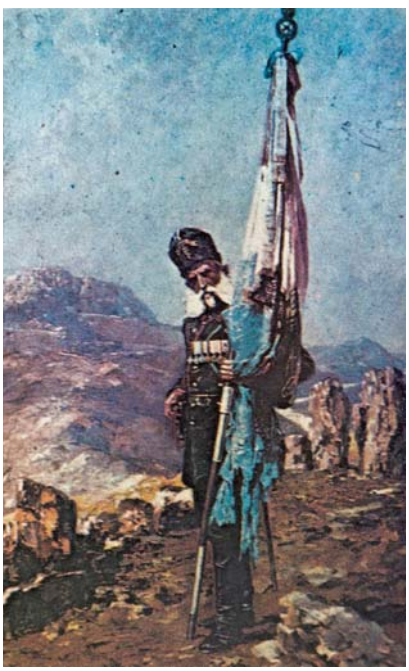

Самарското знаме е национална светиня, един от най-важните символи на Българската армия, единственото знаме в българската история, наградено с орден „За храброст". Знамето е рисувано от много художници, като сред най-известните е картината на чешкия художник Ярослав Вешин.

Какво свързва чешкия живописец със знамето на Българското опълчение? Една съдбовна среща през 1902 г. През тази година на връх Шипка се организират грандиозни тържества във връзка с 25-ата годишнина от Шипченската епопея. Поканени са всички живи опълченци, облечени с униформите, нарамили пушките. Те дружно решават, че Самарската светиня може да бъде поверена само в ръцете на спасителя й – дядо Никола Корчев. Тук сред тълпата е и художникът Ярослав Вешин, който години наред не може да забрави образа на достолепния знаменосец.

Никола Корчев е един от защитниците на знамето в боевете през юли 1877 г. при Стара Загора. Роден в Горна Диканя, тогава Самоковска епархия, през март 1836 г. 19-годишен взема мома от съседното село Долна Диканя и се преселва там. Бил огромен двуметров мъж, буен, неукротим. Стопанисвал воденица. Една вечер семейството му, заедно с тъста, било на воденицата. Дошли двама турци, пили ракия и се опитали да го изгонят, за да се гаврят с жена му и невръстната му дъщеричка. Мъжете излезли и веднага се върнали с брадви в ръце. Съсекли турците и заровили труповете им край воденицата. Говори се, че именно тази история стигнала до писателя Иван Вазов, за да бъде пресъздадена в „Под игото".

Наложило се Никола Корчев да напусне селото. Когато се сформира Българското опълчение, Никола Корчев се включва в състава на Трета опълченска дружина под командването на подполковник Павел Калитин. Именно на тази дружина е възложено да пази Самарското знаме - извезано от монахините в Девическия манастир на гр. Самара с цел да се развее още предишната година по време на Априлското въстание. Когато се разнася вестта за предстоящата война, игуменката Антониана го поверява на Алабин и Кожевников, кметът на Самара, които го отнасят в Плоещ и го връчват на опълченските дружини на 18 май 1877 г.

По време на боевете за Стара Загора, на 31 юли, Самарското знаме е на косъм да падне в плен. Тогава, както е известно, го спасява сам подполковник Калитин с цената на живота си. Когато Никола Корчев вижда, че командирът пада, пронизан от щикове, той грабва знамето, дръпва плата от дръжката и го скътва под куртката до гърдите си. За подвига си е награден с орден за храброст „Св. Георги" - IV степен.

Ярослав Франтишек-Юлиус Вешин е чешки живописец, живял и творил в България. Един от основателите на българското изобразително изкуство в края на XIX и началото на XX век. Пристига в родината ни през 1897 г. по покана на министъра на просвещението Константин Величков, за да преподава в новооткритото Рисувално училище и остава в България до края на живота си. Първоначално твори в областта на битовата живопис, но от 1904 г. става военен художник към Министерството на войната и се прочува като майстор на баталната живопис. Години след срещата си с Никола Корчев, Ярослав Вешин му изпраща телеграма във Варна, където знаменосецът живее, че би желал да го нарисува със Самарското знаме в ръце.

Старецът тръгва с влака от морето чак до София и в продължение на месеци позира пред живописеца в пълна бойна униформа. Картината е завършена през 1911 г. и е сред най-известните творби на баталния жанр в България, редом с „Атака" („На нож", 1913), „Отстъплението на турците при Люлебургас", 1913 и др. Голяма част от картините на Вешин се съхраняват в Националната художествена галерия, което е знак на почит към художника, обичал България като своя родина. ◆